

Takoví jsou všichni aneb Noc s blázný z povolání

Všichni herci jsou svým způsobem blázni. Vždyť kdo jiný by dennodenně dobrovolně předstupoval před rozvášněné publikum, které vás jeden večer miluje a druhý posílá do horoucích pekel? O tom, co nastane, když se o divadelní produkci pokoušejí opravdoví blázni, vypovídá hra australského autora Louise Nowry, kterou se na festivalu Ost-ra-var prezentovalo Divadlo Petra Bezruče.

Překlad Dáši Bláhové poprvé přiblížil českému publiku tragikomedii z prostředí, v němž soustavné hraní rolí nikoho nepřekvapí. Pacienti léčebny se v rámci dramaterapie pokoušejí o nemožné – nazkoušet Mozartovu operu *Così van Tutte*.

Podlahu a stěny místnosti, v níž chovanci bojují s múzami i svými fobiemi, obestýlá měkké obložení. Naznačuje, že nesmíme zapomínat na skutečnost, že všechna divadelní „jako“ se v léčebně násobí, a zároveň představuje pomyslnou ochranu před vnějším světem, jež pohltí všechny nežádoucí vlivy. Vtipný blázinec před premiérou hry tvoří zajímavou paralelu k mnohdy méně veselým skutečným životům bláznů dočasně umístěných v psychiatrickém ústavu.

Úvodní krátké výstupy proložené zatmívačkami ve výstižné zkratce předznamenávají pozdější události a naznačují vývoj příběhu, aniž by ho celý vyzradily. Postupně se seznamujeme s plejádou roztodivných pacientů, jimž život znepříjemňuje psychická nemoc. Tuto nezkroutnou a nebezpečnou partu lidí dostává na starost nezkušený režisér Lewis (Viktor Dvořák). Jeho pozornosti se dožaduje Roy (Norbert Lichý), pro něhož se blázinec stal druhým domovem, pyromaniak Doug (Jan Vlas), hyperaktivní Zac (Lukáš Melník) i narkomanka Julie (Sylvie Krupanská). Zmíněná čtveřice herců se ubránila nepřirozenému a zbytečnému sklouzávání k parodii, čehož se někdy nevyvarovali ostatní představitelé pacientů. Sledování obsedantního chování jednotlivých figurek nejprve bavilo, ale ve druhé polovině již opakované karikování charakteristických rysů omrzelo.

Vděčný motiv divadla na divadle či pomyslné nahlédnutí do divadelní kuchyně nabídla v rámci festivalu Ost-ra-var také inscenace Divadelní komedie, režírovaná Peterem Gáborem. Inscenace Jana Mikuláška *Noc bláznů* připravila divákům stravitelnější sousto humoru vycházejícího z fenoménu „umění bláznů z povolání“. Produkci ubralo na kráse skomírající tempo, inscenaci však nelze upřít, že z textu hry vytěžila maximum.

Autor: Naďa Satková / www.rozrazilonline.cz / 2.2009 13:18:55

Louis Nowra: Noc bláznů (Divadlo Petra Bezruče)

Světelné záblesky s útržky jednotlivých výstupů na úvod předznamenaly obrazy, které měly teprve přijít. Vypolstrovaná scéna evokovala prostředí, kde je potřeba vycpanými polštáři tlumit projevy psychicky labilních pacientů. V Divadle Petra Bezruče začala Noc bláznů a nikomu ani trochu nevadilo, že bylo teprve půl druhé odpoledne.

Dramatik Louis Nowra ve své hře zavedl psychicky zcela zdravého mladého režiséra Lewise (Viktor Dvořák) do prostředí psychiatrické léčebny, která mu poskytla nezvyklý herecký materiál. Právě z osudů a charakterů jednotlivých postav – obyvatel léčebny – vyrůstá tragikomika Nowryho dramatu.

Rozehrává se zoufalý boj režiséra s herecky nepříliš nadanými chovanci léčebny, který se proměňuje ve vzájemné sblížení a obohacení obou zúčastněných stran.

V režii Jana Mikuláška tak dostal prostor zejména Norbert Lichý. Ten v roli Roye balancuje na pomezí pozice blázna, který nutkavě poklepává nohou a není snesitelný ani pro ostatní pacienty, a téměř normálního, jen trochu citlivějšího člověka, který se musí vyrovnávat s vlastními traumaty. Činí tak prostřednictvím vášně pro Mozartovu operu – a právě divadelní zkoušky se stanou novou terapií pro řádku jeho různě postižených kolegů. Na jevišti se tak rozehrává původně zoufalý boj režiséra s herecky nepříliš nadanými chovanci léčebny, který se proměňuje ve vzájemné sblížení a obohacení obou zúčastněných stran.

Inscenace Noc bláznů je především komedie, u níž se i mnohdy náročné ostravarské publikum bavilo od začátku do konce. Zároveň ale Mikulášek umí umně prostříhnout veselí momentem soucitu s osudy sympatických bláznů, jejichž předešlé osudy se dostávají při zkoušení hry na povrch a jejichž tragické osudy budoucí jako by divák předem tušil. Inscenace tak zároveň otevírá známou otázku – kdo je to vlastně blázen a co je to bláznovství? A kdo může určit, co je normální a co ne?

Autor: Kateřina Menclerová / Pá, 27. února 2009 / www.nekultura.cz

Hrajte s blázný divadlo!

Máte někdy pocit, že lidé kolem vás jsou tak trochu mimo? Že se všichni zbláznili a vy jste jediný normální člověk, který tady zbyl? Nebo spíš občas podléháte pocitu, že blázen jste vy sám? Ať tak či tak, existuje na to terapie. Zajděte si k Bezručům na Noc bláznů a uvědomíte si, že na tom, kdo je blázen a kdo není, vlastně zas tak nezáleží... Už úvodní scéna, v níž se velmi efektně míhají útržky následujícího děje, ve vás vzbudí dojem zmatku a šílenosti. Sotva se zaměříte na jeden – z kontextu vytržený – moment, přichází několik vteřin tmy a po nich obraz úplně jiný s jinými postavami a jinou situací. Po chaotickém začátku, který navnadí, ale neprozradí příliš, začíná samotný děj této úspěšné hry. Ocitáme se v psychiatrické léčebně, resp. v jejích prostorách, které mají v nadcházejících dnech sloužit jako divadelní sál. V rámci terapeutické léčby místních pacientů sem přichází mladý režisér Lewis, jehož úkolem je nastudovat s nimi divadelní hru. První, s kým se setká, je dlouholetý pacient Roy, postava, která vám bude místy připomínat slavného autistu z filmu Rainman. Roy (v jedinečném podání Norberta Lichého) je přesvědčen o svém talentu a genialitě a zcela nekompromisně trvá na tom, že kus, který musí nastudovat, je Mozartova opera *Così fan tutte*. Argumenty, že nikdo z „herců“ neumí zpívat, natož v italštině, jsou pro něj naprosto bezpředmětné. Postupně přichází další členové podivného souboru. Jedním z nich je pyroman Doug, poněkud agresivní jedinec, kterému se v průběhu zkoušek podaří založit požár, a je proto z účasti na této terapii vyloučen a jeho roli musí převzít sám režisér. Jeden z hlavních ženských partů v opeře je přidělen pacientce Cherry, ženě, která díky traumatickým zážitkům z dětství nikdy skutečně nedospěla a která se do režiséra Lewise platonicky zamiluje. Druhého ženského partu se má zhostit Ruth, která má při zkoušení problém orientovat se v tom, kdy hraje něco jen jako a kdy doopravdy a kolik kroků má na jevišti udělat. Jako bezvýchodná situace se jeví obsazení pacienta Henryho, plachého člověka, který prakticky nemluví. Celý „ansámbl“ ještě doplňuje narkomanka Julie a pianista Zac, který je v důsledku užívání velkého množství lithia dokonale neřízená střela. Ze začátku to vypadá, že s touhle partičkou si nezkušený režisér nemůže ani náhodou poradit, zvláště když jeho svěřenci mají tendenci si operu hrát po svém. Postupně ale najde cestu jak k vzteklému a despotickému Royovi, který se rozhodně netají tím, že Lewise považuje za naprosto nepoužitelného amatéra, tak i k ostatním pacientům, a společně se dopracují až k úspěšnému vystoupení. Během zkoušek máme i my možnost postupně poznávat soukromý život všech zúčastněných. *Noc bláznů* je inscenace současného australského dramatika Louise Nowry a je charakterizována označením tragikomedie. Byť je opravdu nabitá množstvím neskutečně směšných situací a vtipných dialogů i monologů, jsou v ní i momenty, které vás dojmou, nebo při nichž vás zamrazí, pokud komický povrch není vše, s čím se spokojíte. Ale takový je život. Někdy směšný, někdy tragický, prostě bláznivý. A všichni v něm hrajeme. Ať už uvnitř nebo vně psychiatrické léčebny.

Autor: Tereza Navrátilová / <http://www.sokolska33.cz/novinky/hrajte-s-blazny-divadlo/> 15. Únor 2011
Tereza Navrátilová